

БЪЛГАРСКА АГЕНЦИЯ ПО БЕЗОПАСНОСТ НА ХРАНИТЕ
ЦЕНТЪР ЗА ОЦЕНКА НА РИСКА

✉ Гр. София, 1606, бул. "Пенчо Славейков" № 15А
☎ +359 (0) 2 915 98 20, 📠 +359 (0) 2 954 95 93, www.babh.government.bg

Трихинелозата в Европа през 2012 година¹

д-р Теодора Саракостова

В световен мащаб са описани девет вида и три генотипа *Trichinella*: *Trichinella spiralis*, *T. nativa*, *T. britovi*, *T. murrelli*, *T. nelsoni*, *T. pseudospiralis*, *T. papuae*, *T. zimbabwensis* и *T. patagoniensis*, *Trichinella T6*, *Trichinella T8* и *Trichinella T9*. В Европа повечето инвазии се причиняват от *T. spiralis* и *T. britovi*, като са описани и няколко случая, причинени от *T. pseudospiralis* и *T. native*.

Хората обикновено се заразяват с трихинели чрез консумация на сурово или не добре термично обработено месо с ларви на *Trichinella*. Най-често срещаните източници на инвазия за хората са свинското месо (от домашни или диви свине) или от друг вид дивеч. Част от епидемичните взривове в Европейския съюз (ЕС) за периода от 1970 – 2005г са причинени от конско месо. Замразяването на месото понижава инвазивността на паразита, въпреки че видовете/генотиповете *Trichinella* (*T. nativa*, *T. britovi* и *Trichinella genotum T6*) са устойчиви на замразяване.

При хората клиничните признаци на трихинелозата преминават през две фази. През първата фаза симптомите включват гадене, диария, повръщане, отпадналост, треска и храносмилателни разстройства. Тази фаза може да протече леко или безсимптомно. През втората фаза към тези симптоми се добавят мускулни болки, главоболие, треска, подпухване на очите, болки в ставите, кашлица, втрисане, кожен сърбеж и диария с последващ запек. При по-тежките случаи може има некоординирани движения, сърдечни и дихателни проблеми. Клиничните симптоми се наблюдават обикновено от 8 до 15 дни след консумацията на заразено месо. Смъртността при хората е ниска.

Трихинелоза при хората: През 2012г., 26 държави членки (ДЧ) са докладвали за 378 случая на трихинелоза, като 301 (79,6%) от тях са потвърдени. България е докладвала за 30 потвърдени случая при хората (0,41% на 100 000 души население). По години в България са регистрирани 67 случая през 2008 г, 407 през 2009 г, 14 през 2010 г, 27 през 2011 г и 30 през 2012 г., т.е има тенденция за намаление, с изключение на 2009 г. В Румъния през същите години са установени 503, 265, 82, 197 и 220 случая (0,70 на 100 000), а в Гърция съответно 0, 2, 4, 0, 0, 0 (по малко от 0,01 на 100 000). Най- високи са тези показатели в Латвия- 2,01, Литва 0,93, Румъния 0,93 и България 0,41. В Чехия,

Германия, Италия, Полша Словакия, Словения и Испания тези стойности са под 0,1 на 100 000.

В рамките на ЕС броят на случаите на трихинелоза се е повишил с 12,3% (потвърдени случаи на 100 000 души) през 2012 в сравнение с 2011, но въпреки това остава значително по-нисък в сравнение с периода 2008-2009 г. Броят на нотификации през 2012 г. е бил 0,06 случая за 100 000 човека население, като най-голям е броят на нотификациите от Латвия (41 потвърдени или 2,01% за 100 000 население), следва Литва (28), Румъния (149) и България (30), което съответно представлява 0,93%, 0,70 % и 0,41% за 100 000 население. Тези четири държави съставляват общо 82,4% от всички потвърдени случаи докладвани през 2012г. Гърция не е докладвала случаи на трихинелоза.

Пет от единадесетте ДЧ са предоставили и информация за хоспитализация на заболелите хора (73,1% от всички потвърдени случаи докладвани в ЕС). Средно 80,5% от заразените са хоспитализирани. Не са докладвани смъртни случаи от седемте ДЧ, предоставили такава информация. Видовете *Trichinella*, които са установени през 2012 са: *T. spiralis* - 72 случая и *T. britovi* з- 25 случая. За останалите не е предоставена такава информация.

Trichinella при животните: За 2012г. 26 ДЧ и 3 държави, които не са членки на ЕС са предоставили информация за трихинелоза при селскостопански животни (домашни свине, диви свине и коне). Девет ДЧ са изолирали *Trichinella* от домашни животни: Румъния докладва за 50,6% положителни от всички доказани случаи, Испания 34,6%. Най-висок е процентът при домашно отглежданите диви свине (0,09%), следвани от домашните свине (0,00016%). От общо 187 352 проби от коне, само една (0,005%) е положителна за *Trichinella*.

26 държави са предоставили данни за изследвани проби за *Trichinella* при домашни свине (развъдни и за угояване). Девет ДЧ са докладвали за положителни случаи, които представляват ниво на заразеност 0,00016%. Този процент е близък до наблюдаваният през 2011г.(0.00017%).

Румъния е докладвала 51,5% от всички положителни за *Trichinella* случаи при свине през 2012г, като процентът е сходен с този от 2010 и 2011г., като всички положителни проби са били взети от неподлежащи на ветеринарен контрол стопанства. Това определя ниво на заразеност от 0,0005% за Румъния. Нивото на заразеност за България е 0,003%, а за Гърция 0,001%. Общо 73,6% (245 случая) от положителните резултати от свине са докладвани като *Trichinella* spp., като 56 случая са причинени от *T. spiralis* и 32 от *T. britovi*.

Осем ДЧ са докладвали за изследвани проби от диви свине отглеждани при домашни условия. Установена е една положителна проба в Италия (от 970 изследвани проби) и 4 във Финландия (от 311 изследвани проби). Като цяло нивото на заразеност в ЕС

(0,09%) е по-ниско през 2012г. в сравнение с 2011г (0,4%) и на същото ниво както през 2010 (0,07%).

За 2012г, 18 ДЧ и 3 държави, които не са членки на ЕС са предоставили данни за изследвани проби от коне (187 352 броя проби), като Испания докладва за една положителна проба (0,001%).

24 държави са предоставили данни за диви свине, като 14 са докладвали за положителни случаи, с ниво на заразеност 0,13%, подобно на това през от 2011г. Положителните проби от Полша, Испания и Румъния са съответно 40,3%, 22,4% и 9,8% от всички положителни. Сравнително високо ниво на заразеност е докладвано от България - 10,6% (747 проби - 79 положителни). Румъния е изследвала 6 017 проби, от които 107 са положителни, а Гърция е изследвала 19 проби, от които няма положителни. Както при домашните свине, повечето (71,8%) са докладвани като *Trichinella spp.*, но отделно са установени и 182 случая на *T. spiralis*, 119 *T. britovi*, 6 *T. pseudospiralis* и 4 *T. native*.

21 държави предоставят данни за диви животни, различни от диви свине, като 15 от тях са докладвали за положителни случаи. Като цяло, през 2012г., Финландия е докладвала 52,7% от всичко положителните случаи. 11 ДЧ са докладвали за положителни **лисици**, като България е изследвала 4 проби, от които 3 са положителни, а Румъния не докладва за изследвани проби от лисици. Повечето от положителните проби са докладвани като *Trichinella spp.*, но има и данни за *T. britovi*, *T. nativa* и *T. spiralis*.

Седем ДЧ са предоставили данни за проби от **мечки**, като общото ниво на заразеност е 3,7%. Положителните проби са установени в Естония (74 изследвани, 8 положителни), Финландия (46 изследвани, 1 положителна), Румъния (58 изследвани, 9 положителни) и Швеция (303 изследвани, 1 положителна). България е изследвала 2 проби, които са отрицателни. Най-често от мечки е изолирана *T. native* и по-малко за *T. britovi*, *T. spiralis* и *Trichinella spp.*

Обобщение. Броят на докладваните случаи на трихинелоза при хората се е увеличил с 12,3% през 2012 г в сравнение с 2011 г, като повечето от потвърдените случаи през 2012г са докладвани от пет държави членки: **България, Латвия, Италия, Литва и Румъния. Четири от тези държави (България, Литва, Латвия и Румъния) и Испания са докладвали общо 25 хранителни инфекции, причинени от Trichinella**, като те са засегнали 150 души, от които 84 са били хоспитализирани. Средно 80,5% от всички потвърдени случаи при хора са хоспитализирани. Няма данни за смъртни случаи.

Двата основни източника на инфекция за хората в рамките на ЕС са свинското месо, добито от т.наречените ферми тип „задан двор“, където свинете не са изследвани и месото от диви свине. За Румъния, която обикновено докладва най-голям брой случаи на трихинелоза при хора в рамките на ЕС. Причината е клането и консумацията на месо от свине отглеждани в задни дворове

През 2012г се съобщава за много малко случаи на трихинелоза при свине, като всички положителните проби са взети от ферми, които не са подлежали на ветеринарен

контрол. По-голямата част от данните са получени основно от официалния контрол при месопрегледа, който не винаги покрива прегледа на месото от свине, отглеждани във ферми тип „задан двор“ или от закланите за лична консумация. В рамките на ЕС са изследвани 208 163 654 броя проби, от които 331 са положителни). Заразеността на свинете в ЕС е 0,00016%, като най-висок процент е в Румъния(0,09528%).

Осемнадесет ДЧ и 3 държави, които не са членки на ЕС са предоставили данни за коне, изследвани за *Trichinella*, като само една проба е била положителна (0,0005% от общият брой проби).

Няма доказателства за повишаване на нивата на *Trichinella* при дивите животни, дори и при домашните свине, и поради тази причина е необходимо да се продължи с обучението на ловците, за да се осигури безопасността на месото добито от диви животни, както и да се избягва консумацията на термично непреработено месо от мечки, язовци, рисове, диви свине или друг месояден или всеяден дивеч.

ⁱ Литературен източник: *The European Union Summary Report on Trends and Sources of Zoonoses, Zoonotic Agents and Food-borne Outbreaks in 2012*, European Food Safety Authority, European Centre for Disease Prevention and Control, *EFSA Journal* 2014;12(2):3547